

VI. Der Kreis von Iglau: 68. Aussee (Kreis von Iglau!). — 69. Budischau (die Burg im J. 1190!). — 70. Datschitz. — 71. Groß-Meseritsch (die Burg im J. 1197!, E. H. sind die Reste aus dem 13. Jh. unbekannt). — 72. Pirnitz (1240 landesfürstliche Burg!, E. H. ist nichts bekannt von B. Maio da Bomio sowie von G. Pieroni). — 73. Teltsch (landesfürstliche Burg anstelle der Jakobskirche!). — Wiese.

VII. Schlesien: 75. Freudenthal. — 76. Geppertsdorf. — 77. Gotschdorf. — 78. Grätz. — 79. Groß-Herrlitz. — 80. Jägerndorf. — 81. Johannesberg bei Jauernig. — 82. Maidlberg. — 83. Roßwald. — 84. Teschen. — 85. Troppau.

Oben habe ich auf einige Fehler aus fachlicher Sicht hingewiesen, allerdings hat das Buch neben dem wissenschaftlichen Ziel auch einen politischen Hintergrund.

Václav Richter

O staré Moravě

Při příležitosti čl. výstavy Großmähren und die christliche Mission bei den Slawen (8. März bis 8. Mai 1966) ve Vídni objevily se v časopise *Alte und moderne Kunst* XI, 1966, seš. 85 (Wien, Österr. Bundesverlag etc.) krátké informující články. H. Mitscha — Märheim, *Zur Entstehung und Geschichte des großmährischen Reiches* (str. 12—13) sleduje situaci v Podunají od příchodu Slovanů (podle autora kolem 546) až do začátku 10. století (907). Slované prý po 562 upadli v područí Avarů, za Sama až do jeho smrti 658 bojovali proti nim a na nový rozmach Avarů kolem 700 byli připraveni vojenskou organizací knížecích jezdeckých družin. H. Mitscha—Märheim předpokládá u Slovanů starohradištní údobí, tj. existenci hradů v 7.—8. století, ale tento problém by měl být podrobněji vyšetřen. Po porážce Avarů na konci 8. věku začala na Moravě hned misionářská činnost z Bavor a ze severní Itálie. Jinak článek zaznamenává o dějích 9. století hlavní data. Je škoda, že se autor nezminil o stavu archeologického velkomoravského výzkumu v dnešním rakouském „Weinviertelu“. — J. Cibulka, *Die frühe christliche Architektur in Mähren* (str. 14—19) prostě opakuje ve svém příspěvku své staré názory na staromoravské sakrální stavitelství, ačkoli jeho interpretace byla — jak známo — jinými historiky a archeology rozdracena. Vážný badatel je nucen položit otázku, zda tento ignorující postoj k práci druhých má ve vědě smysl. — J. Poulik, *Kostbare Grabfunde aus der Zeit des großmährischen Reiches* (str. 20—26) se přehledně a poučeně zabývá novými nálezy staromoravských zbraní a šperků. Zdůrazňuje jejich význam pro celou střední Evropu. Výklad je bohatě dokumentován reprodukcemi fotografií.

Václav Richter

Maeghtova fondace v Saint—Paul de Venec v jižní Francii

Muzeum moderního umění vzniklo z nadace Marguerite a Aimé Maeghetových. Vládním dekretem z 18. července 1964 bylo předáno veřejnosti. Oficiálně jej otevřel o několik dnů později (28. VII.) ministr kultury André Malraux. Pět sálů bylo vyhrazeno dílům G. Braqua, V. Kandinského, M. Chagalla, J. Miróa a A. Giacomettiho. V ostatních sálech, chodbách a výklencích visí nebo volně stojí díla Bonnardova, Matissova, Légerova, Calderova, Bazainova, Bram van Veldeova, Geer van Veldeova, Tal-Coatova, Ubacova, Chillidova, Palazuelova a Fiedlerova. Muzeum představuje v tomto sezónně exponovaném kraji jižní Francie mezi Nice a Cannes podivuhodně živoucí organismus. Stalo se jakýmsi kulturním centrem s posláním pohotového informátora o současném dění ve výtvarném umění. Má k tomu všechny předpoklady — kinosál, knihkupectví, knihovnu a fototéku a vlastní vydavatelskou službu.

Středověká opevněná vesnička Saint-Paul leží na Côte - d'Azur vzdálena necelých 25 km od Středomořního moře mezi Cagnes-s./Mer a Venec v Provence. Obklopují ji citrónové a palmové háje. Okolní kopce kryjí piniové lesy. Jeden z nich, zhruba 2 km severozápadně od Saint-Paul, dominuje okolí. Na něm postavil architekt José Luis Sert v úzké spolupráci s malíři a sochaři pozoruhodnou betonovou budovu paláce kombinovanou zdmi z červených cihel a lomového kamene. Stavbu dotvářejí Chagalovy a Tal-Coatovy mozaiky. Káplí u muzea zintimnil Braque a Ubac vitrážemi a Ubac pro ni vyřezal do břidlicových desek křížovou cestu. Miró zabydlil zahradní labyrint splývající s okolním lesem četnými fantaskními figurami a monumentální

keramikou, Calder obrovským stablem, Braque mozaikovým bazénem. Vnitřní dvůr ozvil Giacometti kráječícími bronzovými postavami.

Soubor shromážděných výtvarných děl plaň odpovídá Maeghtově esoterické zálibě. Skládá se vesměs z děl slavných malířů, grafiků a sochařů 20. století. Díla jsou instalována v menších, dobře prosvětlených místnostech. Umístěna v horizontu divákova oka a respektujíc způsobem rozmístění plochu zdi, dotvářejí architektonické prostory jako vhodný dekorativní doplněk. V jedné místnosti najdeme často jen 3—5 obrazů, mobil, eventuálně plastiku. To dává divákovi pocit jistoty a přehlednosti. Má dosti času k myšlenkové práci — k domýšlení výtvarného díla, bez čehož nelze v mnoha případech navázat s moderním uměním užší kontakt. Způsob instalace jako by vycházel z výtvarného řešení soukromého domu. Toliko větší plochy zdi chodby zdobí jednotlivé obrazy či Braquovy malované talíře nebo obrazy-plastiky jako R. Ubaca *Ardoise taille* (1960) — podivuhodně přitažlivý abstraktní reliéf vyřezaný do břidlice. Pouze oněch pět sálů věnovaných Braquovi, Kandinskému, Chagallovi, Miróovi a Giacometti mu reprezentuje běžnou instalační praxi. Zvláště sál s plastikami Giacomettiho je poněkud přeplněn, zejména četnými přípravnými studiemi a kresbami. Přesto se podařilo i zde vyzvednout významná Giacomettiho díla, jako je se suverenitou vlastní velkým umělcům modelovaná plastika *Pes* (1957) nebo některé portréty a busty. V sále Kandinského je velmi názorně vyzvednuta méně známá stránka jeho díla. Jsou to pozdní abstraktní obrazy, které hrály tak důležitou úlohu v moderním malířství po II. světové válce. Obraz *V černém kruhu* (1923), a zvláště plátno nazvané *Quadrat* (1927) využívající optického klamu je názorným důkazem pro to, kolik vděčí Kandinského podnětům Vasarely a op-art vůbec. Zde se výlučnost záliby soukromého sběratele projevila snad nešťastněji.

Pohádkové kouzlo barev obrazů Marka Chagalla vyzvedla instalace volbou sálu s tlumeným rozptýleným světlem. Vynikly zde především obrazy nazvané *Život, Večer* (1957) nebo plátno věnované pobřeží Côte-d'Azur *Okolí Saint-Paul de Vence* (1955—1957) a četné, rychle načrtnuté akvarely doplňující bohatou sbírku Chagalových děl. Také dílo Joana Miróa, jehož některá plátna, blíží se téměř výtvarnému znaku jako třeba *Malířství* (1953), *Nástěnné malířství I—III*, v nichž dosáhl, jednoduchými černými křivkami vlnícími se na zelených a červených plochách podkladu, smyslově dráždivého účinku, představuje vedle obrazů, jako je *Červený kruh* (1960), *Světání I—III* ap., významnou část kolekce muzea. Z Braquových obrazů zaujmou zvláště klasicistně čistá, harmonicky vyrovnaná díla *Spící žena* (1930—1932), *Ozvěna* (1956), *Noc* (1952) atd. Pozoruhodné je také plátno Francise Bacona *Studie k portrétu*, Riopellův obraz *Saint Honorat* (1966), plátno malíře De Staël *Sklenice*, Palazuelova díla *Peršan* (1962—1964), *Černý Peršan* (1963—1964), několik obrazů Fernanda Légera, kovové plastiky Chillidovy, nefigurativní hříčky Kellyho, Rebeyrola, Capdevilla aj. Zvláštní pozornost si bezesporu zaslouží také sál se Steinbergovými karikaturami. Jsou to z polu koláže, z polu kresby. Kombinace střihaného hnědého balicího papíru a ostré plynulé kresby evokují představy podivuhodné směsice komických situací a vtípných satirických invektiv — např. *Žena a obraz*.

Muzeum moderního umění — La Fondation Maeght — v Saint-Paul de Vence shromáždilo bohatou a vysoce hodnotnou kolekci současněho umění. Jeho prezentace je provedena následováním způsobem. Je pochopitelné, že kromě významu studijního střediska hraje toto zařízení vedle Légerova muzea v Grasse velkou kulturní roli, a to především svou exkluzivní polohou poblíž hlavních turistických a rekreačních středisek, jako je Nice, Cannes, Antibes, St. Tropez aj.

Jaroslav Sedlář